

Försvarsutskottets yttrande

1980/81:4 y

över motion 1980/81:1990 om beredskapslagring av kärnbränsle

Till näringsutskottet

Näringsutskottet beslöt den 24 mars 1981 att bereda försvarsutskottet tillfälle att yttra sig över motion 1980/81:1990 av Anders Gernandt m. fl. (c) med anledning av proposition 1980/81:90 om riktlinjer för energipolitiken.

Utskottet

Motionärerna anser att det är naturligt att lagra kärnbränsle av beredskapsskäl. Enligt motionärerna kan ett lager av kärnbränsle liksom andra bränsledepåer vara ett lockande mål för krigshandlingar. På grund av risk för spridning av radioaktivt stoff bör lagringen därför enligt deras mening, av hänsyn till befolkningen, ske i berggrum långt från bebyggelse.

I propositionen med förslag till 1977 års försvarsbeslut anslöt sig föredragande statsrådet (prop. 1976/77:4 bil. 2 s. 179 och 194) till ett principförslag om beredskapslagring av kärnbränsle från 1975 års oljelagringskommitté. Eftersom frågan om kärnenergis roll i landets energiförsörjning vid den tiden utreddes av energikommissionen uppsköts emellertid ställningstagandet till sådan beredskapslagring. Frågan skulle tas upp på nytt vid den s. k. kontrollstationen under perioden 1978–1984. Så har också skett. 1980 års oljelagringskommitté behandlar frågan i en andra etapp av sitt arbete (Dir. 1979:150).

Kärnkraftverkens uthållighet vid avspärrning och fredskriser är beroende av hur färska bränsleelementen är i varje reaktor. Man har alltså vid varje tidpunkt ett inbyggt lager i själva reaktorn. Dessutom finns i landet kärnbränsle under arbete, kommersiella lager vid kraftverken och reservlager.

Svensk Kärnbränsleförsörjning AB har med tillstånd av regeringen byggt upp ett reservlager (buffertlager) av uranhexafluorid, som är utgångsmaterial för tillverkning av kärnbränsleelement. Sveriges enda anläggning för sådan tillverkning är belägen i Västerås. Lagret av uranhexafluorid finns i anslutning till Asea-Atoms bränslefabrik där. Mängden är f. n. inemot 200 ton. Därtill kommer normala förråd av oxid, halvfabrikat och färdigprodukter.

På begäran av länsstyrelsen i Västmanlands län har Asea-Atom i februari 1980 redovisat ett underlag för att bedöma konsekvenserna för omgivningen av olyckshändelser i fredstid vid företagets kärnbränsleanläggning. Rapport

ten har granskats från strålskyddssynpunkt av statens strålskyddsinstitut och statens kärnkraftinspektion.

Försvarets forskningsanstalt (FOA) har på försvarsutskottets begäran gjort en preliminär bedömning rörande de risker som återopas i motionen. Bedömningen är grundad bl. a. på nämnda rapport och på en nyligen publicerad studie angående kärnkraft i krig.

Trots att Asea-Atoms rapport avser olyckshändelser i fredstid kan den enligt FOA användas vid bedömningen av tänkbara situationer under krig eller vid sabotage. Skälet till detta är främst att den extrema och mest ogynnsamma olyckshändelse som behandlas i rapporten – ett flygplan som störtar på uranförrådet med mekaniska skador samt kraftig och långvarig brand som följd – bedöms vara representativ även för en värsta situation vid angrepp med konventionella vapen.

De material i bränslefabriken eller eventuella beredskapslager som kan medföra risker för omgivningen vid olyckshändelser är främst uranhexafluorid och andra kemikalier som används i processen. Riskerna kan vara av radiologisk och/eller kemisk (toxisk) natur.

Enligt FOA är de radiologiska risker som är förknippade med det låganrikade uranet vid varje händelseförlopp obetydliga och försumbara utanför anläggningen. De rent kemiska riskerna för omgivningen kan däremot vara stora om stora kvantiteter uranhexafluorid skulle spridas i luften. Ämnet reagerar med vatten och annan fuktighet. Det ger då upphov till fluorväte. Detta utgör den dominerande hälsofaran och kan vid riskbedömning grovt jämföras med t. ex. klorgas, svaveldioxid och ammoniak. Stora förråd av sådana ämnen finns på flera ställen i landet och torde enligt FOA såväl i fred som i krig utgöra en större risk än kärnbränslefabriken.

Försvarsutskottet räknar med att riksdagen under nästa riksmöte får ta ställning till behovet att lagra kärnbränsle av beredskapsskäl. Utskottet – som har inhämtat uppgifter i ärendet från FOA, statens kärnkraftinspektion och länsstyrelsen i Västmanlands län – anser att riksdagen inte bör bifalla något av yrkandena i motion 1990.

Stockholm den 7 april 1981

På försvarsutskottets vägnar
PER PETERSSON

Närvarande: Per Petersson (m), Eric Holmqvist (s), Gudrun Sundström (s), Gunnar Oskarson (m), Åke Gustavsson (s), Ulla Ekelund (c), Evert Hedberg (s), Göthe Knutson (m), Anders Gernandt (c), Holger Bergman (s), Eric Hägelmark (fp), Axel Andersson (s), Ulla-Britta Larsson (c), Margit Jonsson (fp) och Ture Ångqvist (s).

Särskilt yttrande

av Anders Gernandt (c).

Jag accepterar de redogörelser för riskbedömning m. m. som har tillhandahållits beträffande förvaring av material för framställning av kärnbränsle och ansluter mig i detta avseende till försvarsutskottets yttrande.

Behandlingen av ärendet har emellertid kommit att fästa uppmärksamheten på vissa kemikalier, som vid eldsolyckor, sabotage eller stridshandlingar bedöms orsaka avsevärt svårare skador än ett lager av kärnbränsle. Här avses transport och lagring av klorgas, svaveloxid och ammoniak m. fl. giftiga ämnen. Jag utgår ifrån att alla anläggningar med sådana ämnen har varit föremål för tillfredsställande riskanalyser och att pålitliga säkerhetsbedömningar har utförts. Enligt min mening finns det ändå skäl att i olika sammanhang påminna om att stora lager av giftiga ämnen finns på många ställen i landet.

